

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A debreczeni egyetem ügye.

A debreczeni egyetem létesítésére kiküldött bizottság a következő jelentést és indítványt intézi Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűléséhez.

Tekintetes bizottsági Közgyűlés!

Az 1906. évi november hó 29-én tartott bizottsági közgyűlés kimondta, hogy „miután a debreczeni ref. főiskolának egyetemre való alakítása a városra úgy szellemi, mint anyagi tekintetben első rangú érdek, elhatározza a közgyűlés, hogy azt a nagy ügyhöz méltó áldozatokkal is megvalósítani óhajtja. E célból első lépés gyanánt Wessprémy Zoltán főispán ur elnöke alatt egyetemi bizottságot küld ki azzal a megbízással, hogy a bizottság magát a tanács kiküldöttjeivel kiegészítve, a főiskola főhatóságával lépjen érintkezésbe és részletes munkálattal dolgozzon ki, amelyben az elérendő cél megvalósítására szolgáló eljárás, a felállítandó egyetem keretei, a költségek s különösen a város hozzájárulásának mértéke és e költségek fedezésének módjai iránt részletes javaslatok foglaltassanak.”

E megbízásnak teszünk eleget e jelentés és indítvány betérjesztésével.

Az egyetemi bizottságot kiküldő közgyűlési határozat hivatkozik arra, hogy Pozsony, Szeged, Kassa a legnagyobb erőmefeszítéssel és áldozatkészséggel törekednek a harmadik egyetem felállítására. Azért Debreczennek a már eddig hozott nagymérvű áldozatokon túl újabb áldozatot kell hozni. Nagy áldozatokat csak nagy cél érdekében szabad követelni. Ez esetben a nagy cél a teljes négy karu egyetem.

A Debreczenben létesítendő egyetem tehát theologiai, jogi, bölcsészeti és orvosi karból álljon.

A theologia fentartása és fejlesztése a tiszántuli ref. egyházkerület feladata és terhe.

Létesítendő tehát a jogi, bölcsészeti és orvosi kar.

Azokról a helyiségekről, amelyekben ez intézetek elhelyezhetők, a város az alábbi módok szerint gondoskodik. Az egyetem alapjául a tiszántuli ref. egyházkerület jogi és bölcsészeti 14 tanszéket is ad.

Az egyetem három karának elhelyezése végett az alább felsorolt épületekre van szükség.

1. A központi egyetem.

Ebben lennének a hivatalok (rektori. theologiai, jogi és bölcsészeti dékányi, háznagy hivatal), továbbá a jogi és bölcsészeti tanterem, a természettudományi intézetek kivételével. Továbbá a vizsgatermek.

2. Állattani és növénytan intézet.

Ez épületben egy nagy tanterem (kb. 100 hallgatóra), továbbá az állattani és növénytan muzeum, meg a laboratoriumok volnának.

3. Vegytani és ásványtani intézet.

Egészen olyan épület, mint az előbbi. Benne lenne elhelyezve a vegytani és ásványtani intézet, a gyűjteményekkel és laboratoriumokkal együtt.

4. Természettani intézet.

A természettani tanterem, gyűjtemények és dolgozóhelyiségek részére.

Esetleg ez épületben lehetne a földrajzi tanszék is. Az orvosi kar részére szükséges épületek.

5. Bonctani intézet.

A leiró- és tájbonctan, meg a fejlődéstan számára.

6. Kórbonctani intézet.

A kórbonctan, kórszövettan és esetleg a kórvegytan részére.

7. Törvényszéki orvostan.

A törvényszéki orvostan és általános kórtan elhelyezésére.

8. Élettani intézet.

Az élettan, épszövettan számára.

9. Gyógyszertani intézet.

A gyógyszer-tan és közegészségtan részére.

10. Belklinika.

A belsőbajos betegek és a belgyógyászat, esetleg valamely kiegészítő tárgy részére.

11. Sebklinika.

A sebészet számára.

12. Szemklinika.

A szemészet részére.

13. Gyermekklinika.

A gyermekgyógyászat számára.

14. Orvoskari központi épület.

A dékányi, gazdasági hivatal, vizsgatermek és egy-két kisebb tanszék részére.

15. Kazán- és gépház.

Ezen intézeteknek a mellékelt vázlatok szerint való felépítése kb. kétmillióhatszázkilencvenötvenezeröttszázötvenkoronába kerül. A telekre rendezésre, kerítésre még hozzászámítva háromszáznegyvenkoronát, maga az építkezés hárommilliókoronába jönne.

Ebből a hárommillióból adjon a város készpénzben és épület anyagban összesen kétmillió koronát, meg a szükséges telkeket.

Az orvoskari épületek elhelyezésére az a terület a legalkalmasabb, amely a bábaiskola, Máv. pályatest meg a várudtai nagy átjáró hid között van. E terület egy része pusztaság és a város tulajdona. Kilenc telket a vasut felől ki kellene sajátítani.

A bölcsészeti kar, természettani és természetrajzi intézeteit azon a területen lehetne elhelyezni, amely a cegléd-utcai temető, a katonai sütőház és a város között van. A terület kb. 4 hold. Az épületek körül maradó szabad tér egyetemi növénykert lenne. Az egész terület pusztaság és a város tulajdona.

E felsorolt adományokon kívül a város még az állam rendelkezésére bocsájtaná, illetőleg átadná a közkórházat, meg a bábaiskolát.

Az építkezésre adandó 2.000.000 koronát és a telkek ki-sajátítására, valamint a kölcsön-felvétellel járó kiadásokra 200.000 ezer koronát, együtt 2.200.000 koronát törlesztéses kölcsönként vegye fel.

A kölcsön törlesztésére évente 110.000 korona szükséges. Ez összeg fedezésére szolgálna:

1. A hortobágy jövedelméből a legeltető polgárok által megajánlott több jövedelem . . . . 40.000 kor.
2. A világítási vállalatból e célra adandó évi . . 40.000 ..

3. Ha más fedezeti forrásból alap nem található,
akkor községi pótdóból . . . . . 30,000 „
Együtt: 110,000 kor.

A fentebb jelzett tanszékeket olyformán adná át a tiszántuli ref. egyházkerület, hogy vagy tanszékenként 5000 korona évi hozzájárulást fizet az államnak a tanszékek fentartására, vagy tőkében tanszékenként 100,000 koronával váltja meg a hozzájárulást. Ezenkívül telket ad a központi egyetemi épület számára a Péterfia-utcai telekesoportból. Szükséges volna még, hogy a debreczeni ref. főiskola könyvtára, természettani és természetrajzi gyűjteményei díjtalanul rendelkezésére álljanak az egyetemnek addig, amíg magának megfelelő könyvtárat és gyűjteményeket nem szerezhet.

A debreczeni ref. egyház adjon egy tanszék fentartására évi 5000 koronát, vagy 100,000 korona tőkét, valamint a péterfia-utcai házai közül a központi egyetem telkének kiegészítéséül netalán szükséges területet.

A felsorolt adományokkal a debreczeni egyetem felállítása lehetővé tétetnék. Ezért indítványozzuk, mondja ki a közgyűlés:

1. Hogy a Szent Anna-utca végén levő azon területet amely a bábaiskola, a Máv. pályatest és a Várad-utca végén levő vasuti nagy átjáróhid között fekszik, az orvosi egyetem céljaira építendő helyiségek számára átengedi.

2. Hogy a czegléd-utcai temető, a katonai sütőház és a Hajnal-utca között fekvő területet a bölcsészeti egyetem részére átadja.

3. Hogy a városi közkórházat és a bábaiskolát az orvosi fakultásnak rendelkezésre bocsátja.

4. Hogy a 2.000.000 korona fizetéséhez, valamint a ki-sajátítandó telkek megszerzéséhez szükséges összegek fedezésére 2.200.000 korona erejéig kölcsönt vesz fel, melyből a kölcsön felvételével járó kiadásoknak is ki kell teln.

5. Hogy válaszul a tiszántuli református egyházkerületnek 1906-ik évben idevonatkozólag kelt átiratára, az egyházkerület jelen határozatáról értesíti és egyben felkéri, hogy a tulajdonát tevő jogi- és bölcsészeti 14 tanszék, valamint a központi egyetemi épület helyéül szükséges területnek a Péterfia-utcán levő telkéből átengedése, illetőleg az állam tulajdonába bocsátása, valamint a birtokában levő gyűjtemények díjtalan használatának megengedése által az egyetem felállítását tegye lehetővé.

6. Hogy a debreczeni ref. egyházat egy egyetemi tanszék felállítására és a központi egyetem épületének felállításához szükséges telkek átengedésére felkéri.

Kelt a debreczeni egyetem felállítása ügyében kiküldött bizottságnak 1908. évi március hó 16-ik napján tartott üléséből.

Weszprémy Zoltán,
főispán, elnök.

Vecsey Imre,
főjegyző, a biz. jegyzője.

Néhány szó a debreczen-nagyvárad vasutáról.

A debreczen-nagyvárad vasut ellen dr. Magoss György tiszti főügyész ur elismert kitűnő tollából e lap hasábjain nemrég eleven érdeklődést és az ügyvel való beható foglalkozást tanúsító cikk jelent meg. A cikk maga azt mondja ugyan, hogy nem akar szakvélemény igényeivel fellépni, mégis lehetetlen volna tartalmától megtagadni a szakvélemény jelzőt, még ha a cikkíró ur tiszti ügyészi minősége nem volna is a vezércikk élén kitüntetve.

A cikk ugyanis megvesztegető csoportosításban közgazdasági kérdéseket tárgyal, Debreczen város tarifapolitikáját fejtegeti, és következtetéseket von le a gazdasági helyzet jövőendő alakulására. Szakvélemény tehát. De érvei vasutépítési és közgazdasági szempontból alig számítanak meggyőzésre, vármegyei politika és ügyészi szempontból azonban lehetetlen tőlük megtagadni a szakavatottságot.

Ami szorosán véve a vasutlétesítés kérdését illeti: az alapvető elvekben van a leglényegesebb eltérés köztünk és a cikkíró között. Nézetünk szerint valamely vasutépítés mérlegelésénél oly tételt ma már nem szabad leírni, vagy pláne jó-

hiszemü és tekintélyes toll által könnyen befolyásolható közönség elé bocsátani, ami cikkíró urnak végső konkluziója, hogy t. i., ha egy vasutat megakadályozni nem tudunk, legalább ne segítsük azt elő. A technika óriási vívmánya által az emberiség haladásában a 19-ik században elért eredmények tagadhatatlanul felérnek a megelőző századokból legalább tíznek együttes eredményével; Magyarország pedig a vasuti közlekedésnek a modern kultúra és vagyonosodás terén semmi mással össze nem mérhető haladást köszönhet.

Egy vasut jelentőségét nem lehet csak a két végpont között fekvő községeknek valamely érdekszférába vonása szempontjából mérlegelni, pedig cikkíró ur Bihar vármegye és Nagyvárad város áldozatkészségét, ha nem is kizárólag, de ily szempontból fogja fel. Véleményünk szerint Bihar vármegye és Nagyvárad város nem Derecske és Konyár községnek Debreczen város érdekszférájából kivétele és sajátjába való bevonása céljából támogatja a vasutat, hanem támogatja, mert kellően méltányolja e vasut sokoldalú jelentőségét. Vasuti hálózatunk s közgazdasági téren elért eddigi eredményeink mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy a vasut a lehető leghasznosabb beruházás. Aki nem tagadja, hogy vasutal szárazföldön gyorsabban, olcsóbban és kényelmesebben szállíthatunk embereket és javakat, mint bármely egyéb módon: az beláthatja azt is, hogy a vasut létesítése által időt és pénzt takarítunk meg.

Ezen általános igazságokat a tervezett vasutra alkalmazva csak fel kell sorolni a távolsági és tarifaadatokat. E helyütt nagyjából csak a III-ad osztályu személyszállításra vonatkozókat vesszük szemügyre, mely azonban a személyszállításnak 80%-át teszi. Debreczen Nagyváradtól vasuton 112 kilométer távolságra van s az utazás egyszeri átszállással 3:50 koronába kerül.

A vasut létesítése után a távolság 70 kilométer, a menet díj pedig mintegy 2:00 korona lesz.

Ezen adatok azt igazolják, hogy mindenki, aki Debreczenből Nagyváradra, vagy a fordított irányba, vagy pedig távolabb oly vidékre utazik, ahova utja e két állomáson át vezet: a vasut létesülésével a menetdíjak 70%-át, azaz menetenként 1 K 50 fillért meg fog takarítani. Ha Debreczenből naponta 20-30, vagyis évente csak mintegy 10,000 ily utasra számítunk: már ennél az egyetlen tételnél is évenként 15,000 koronát takarít meg a közönség, ami 300,000 korona tőkének felel meg. Kell ennél hangosabb bizonyíték Debreczen város érdekeltsege mellett?

De ez csak egy tétele azoknak a gazdasági előnyöknek, amelyet az új vasutól várhatunk és nem is a legjelentékenyebb. Ha kellő szakszerűséggel a részletekbe merülünk, még fontosabbakra is akadunk. Lássuk azonban arról a kedvezőtlen oldalról a kérdést, amelyre a cikkíró ur figyelmeztetett. Valóban úgy van, amint a cikkíró ur állítja: egy-két biharmegyei község, amelynek eddig csak Debreczennel volt vasuti összeköttetése, most Nagyváradal is vasuti összeköttetéshez jut, és ezek a községek, p. o. Derecske bizony ezentul be fognak járni Nagyváradra is, nemcsak Debreczenbe. Derecske ezentul is csak 20 kilométer távolságra lesz Debreczentől, Sáránd meg épen csak 13 kilométerre, Nagyváradtól ellenben az új vasutirányon Derecske 50, Sáránd pedig 57 kilométerre lesz, mindazáltal megengedjük, hogy az új vasut megépülésével Debreczen piacának Konyár, Derecske és Sáránd községre nézve gyöngülni fog addigi monopolisztikus helyzete. Ámde viszont ne feledjük, hogy a vasut által 6 olyan biharmegyei községgel fog Debreczen új összeköttetéshez jutni, amelyekkel eddig nem volt semmiféle relatioja.

Debreczen veszteségét nem pótolja-e sokszorososan e 6, vasutal még nem bíró községnek Debreczen felé irányuló forgalma? Mert azt csak nem tehetjük fel, hogy azon községeknek csupán Nagyvárad felé lesz forgalma, ha mindjárt közelebb is vannak ahhoz?

„Bizonyos“-nak mondja a cikkíró, hogy „a derecske-nagyvárad vasut kiépítése folytán a Debreczen, Derecske, Nagyvárad közt fekvő vonalról, illetve e vonal két oldalán fekvő területről piacunkon a mainál nagyobb forgalmat nem várhatunk“.

Vagyis azt állítja, hogy a vidék sokszor feneketlen utjain most épen annyi ember jő be Debreczenbe, mint amennyi majd vasuton fog bejárni. Épen annyit hoznak be szekeren, mint amennyit a vasuton fognak küldeni?

Van-e ilyen állításokkal szemben vitának helye?

A vasutak forgalomfejlesztő hatását kell-e még magyarázni, különösen pedig Debreczenben, ahol a legkisebb gyerek is láthatja a vasutalattal jövők-menők valóságos népvándorlását?

A cikk következtetése arra van alapítva, hogy a „Konyár, Esztár, Pocsaj lakossága közelebb találja azt a kő- vagy vasutat, amelyen Debreczenbe jöhet be, mint azt, amely Nagyvárad felé vezet“.

Ez a föltevés azonban Esztárra és Pocsajra nézve egyáltalán nem áll.

Nézzé meg bárki a hivatalos távolság máttatót, vagy akár-melyik katonai térképet s látni fogja, hogy e két község sokkal messzebb van a Debreczen felé vezető vasut Derecske, vagy Hosszupályi állomásához, mint a Nagyvárad felé vivő vasut Gyapoly, vagy Paptamási állomásához. S ha ilyen körülmények között is Debreczen a piacuk, mennyivel inkább azzá válik akkor, ha megszokott piaci helyükre vasuton járhatnak?

S ha ekként nem kell féltetni ennek a távolabb eső két községnek a forgalmát, hogyan terelhetné az új vasut a közelebb fekvő Konyárré?

Tévedett a cikkíró ur a távolságok megállapításában, de nemcsak Esztár és Pocsaj községre vonatkozólag, hanem Pocsajnak Debreczentől és Nagyváradtól való távolságára nézve is. A Derecske—Konyári távolságot 10 kilométerrel számítva a Debreczen—Derecskei távolságot 30 kilométerre teszi, pedig ez a távolság csak 27 kilométer, mert Derecske—Konyártól csak 7 kilométerre van.

Nagyváradtól ellenben Konyár az új vasuton nem 34, hanem 40 kilométer távolságra lesz. Konyár tehát Debreczenhez nem 4 kilométerrel, hanem 13 kilométerrel lesz közelebb, ami — a magyar államvasut zóna díjszabása szerint annyit jelent, hogy a III. oszt. menetdíj ára Debreczenbe 60 fillér, Nagyváradra 1 korona lesz.

Aki ösmeri az utazó közönség természetét, az nem kételkedik benne, hogy akinek módjában van válogatnia két utazás között, az bizony azt választja, amelyik olcsóbb.

Hogy Derecskének s a derecske—nagyvárad vonal községeknek Nagyvárad a közigazgatási központja: azon ez a vasut nem változtathat, akinek a vármegyénél, közigazgatási bizottságnál, alispánnál stb. dolga volt, az ma is oda ment, ezentul is oda fog menni.

A vármegyék rendezésére való célzást, — megvalljuk nem értjük, de nem is törjük rajta a fejünket, mert azt tartjuk, hogy elmúlt már az az idő, hogy a vármegyei központokat a vasut szerint választották meg. Ma már a központok szerint építenek vasutakat. E községek vásárló közönsége ha bement Váradra, eddig is vásárolt, ezentul legföljebb kevesebb költsége s fáradsága lesz neki. Hogy ebben hol lehet Debreczennek kára, azt bajos volna kimutatni.

Arra az érvelésre, hogy Bihar vármegye és Nagyvárad a derecskei vonalvezetést pártolja, igazán alig kell szót vesztegetni.

Ez a vonalvezetés Derecske és Konyár községet is összeköttetésbe hozza Nagyváradal — bár a távolsági viszony és a díjszabások kedvezőbbek lesznek Debreczenre nézve, mint Nagyváradra, — míg a Hosszupályi variánsból teljesen kiesnek ez a 2 község.

Ami pedig az igazgatósági tagokra nézve a cikkben fölhozottakat illeti, ajánljuk: érdeklődjék cikkíró ur, hogy mily nagy mértékben érvényesül Debreczen és a hajdu városok előnyére a befolyás a debreczen—hajdunánási vasutnál. Igaz, hogy a pénz nem volt sohasem nagylelkű és önfeláldozó. De a vasut az egyetlen vállalat, amelynél a tőke érdeke azonos a közönségével. Minden vasutnak legfőbb érdeke a forgalom fejlesztése, ezt pedig csak úgy érheti el, ha minél jobban kiszolgálja az utazó- és szállító közönséget. A delegálandó igazgatósági tagoktól függ, hogy mennyire töltik be a hivatásukat.

Hogy a társasági székhely kérdése Debreczen javára oldassék meg, az csak Debreczenen mulik; kösse ki föltétlenül.

Az a találó megjegyzése a cikkíró urnak, hogy a pénz soha sem volt nagylelkű és önfeláldozó, önkénytelenül is azt a kérdést veti felszínre: vajjon nem épen a cikkíró ur tendenciáját fogják-e ezzel a váddal illetni?

A cikkíró ur által kívánt magatartás azt eredményezné, hogy Debreczen közönsége szűk vagyoni helyzetben lévő községek áldozatkészségével ingyen jutna oly vasuthoz, amelynek legtöbb előnyét Debreczen fogja látni.

Ha a város közönségének magatartásából ily tendenciára lehet következtetni, akkor senki ne vegye rossz néven, ha a vasutalapítók tanulnak a cikkíró urtól és a külön illetékek engedélyeztetésével a díjolsóbbodás egy részét elvonják Debreczentől és ily módon igyekeznek azt a hiányt pótolni, amit a számításba vett hozzájárulás nélkülözése idéz elő.

Évtizedek óta, talán mióta a vasut egyáltalán jár Magyarországon, sürgetik a Debreczen s Nagyvárad közötti vasutat; hatalmas és nagytekintélyű közvélemény alakult ki mellette; mit gondol cikkíró ur, nem fog-e ő rajta is beteljesedni, hogy „volentem ducunt fata, nolentem trahunt“. A nagyvárad—debreczeni vasut ügye imáron megérett, a valósuláshoz közel áll, vajjon célszerű-e s eredményes lehet-e az ügy sorsának kerekbe most kapaszkodni?

De meg aztán a debreczen—derecske—nagyvárad vasut folytatása Székelyhidig, mit a cikkíró ur Debreczen életbevágó kérdésének jelez, vajjon nem könnyebben jő-e létre, ha a debreczen—derecske—nagyvárad vasut megerősödik a nagyvárad iránti jövedelmével?

Bizony a nagyvárad—székelyhíd vasut kiépülését is a nagyvárad vasut fogja előmozdítani, épugy a cikkíró ur által említett többi vasutakét is, hisz tudvalevő, hogy mennél több a vasut, annál több újabb és újabb összeköttetésre nyílik alkalom.

Megnyugtathatja a cikkíró ur lelkiismeretét; az új vasut a meglévő kereskedelmi összeköttetéseket fejleszteni, újakat létesíteni s azonkívül újabb vasutakra is alapot fog nyújtani.

Ismételjük, a mi szemcink előtt nem annyira a közbeeső községek, vagy azoknak a két végpont felé irányuló forgalma lebeg, noha közvetlenül azok fogják is élvezni a vasut hasznát és áldásait legelőbb, — hanem Debreczen és Nagyvárad városának egymással való forgalma, illetve a városok mögött fekvő őstermelésükkel egymásra utalt, egymást kiegészítő vidék (a Hajduságnak és Belényes vidékének) kölcsönös csere forgalma.

Gondoljunk csak arra, hogy mily könnyen, olcsón és gyorsan láthatja el a Nagyvárad mögötti hegyes vidék Debreczent és környékét kővel és fával, az elsőrendű szükségletek ezen legnagyobb tömegben felhasznált anyagával s viszont mily értékeléssel hasznosíthatók az alföldi termények, ha olcsón lehet szállítani oly vidékre, ahol eddig a terményeknek piacuk nem volt.

Szóval nemcsak a ma kocsival ellátott helyi forgalomra számítunk, hanem arra, hogy a szállítási díjak olcsóbbodása folytán a vasut maga magának forgalmat, még pedig igen nagy forgalmat teremteni. Ezen feltevésükben nem kisebb tekintélyre hivatkozhatunk, mint Széchenyi Istváné, ki 1848-ban az országos rendekhez benyújtott közlekedésügyi javaslatának 58-ik lapján a Debreczen—nagyvárad vasutat a létesítendő fővonalak között jelölte ki, azon vonalak között, melyek ma már mind régen forgalomban állanak s amelyek közül ez maradt a legutolsó.

Dr. Okolicsányi Zoltán.

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalatának 1907. évi zárószámadása.

Törvényhatósági bizottsági közgyűlésünk egyik legbölcsebb határozatát akkor hozta, midőn a városi nyomdát külön kezelésbe helyezte. Ezen iparvállalat a felügyelőbizottság gondos vezetése és *Keresztessy István* ügyvezető gondos, szakavatott és lelkiismeretes munkája nyomán oly szép üzleti eredményt ért el, hogy ebből jövőre való fejlődésére

biztosan következtethetünk. Alább közölt évi jelentése valóban beszélő számok, melyek a vállalat életképességét igazolják. A felügyelőbizottság évi jelentése egész terjedelmében így hangzik:

Tekintetes városi Tanács!

Debreczen szab. kir. város könyvnyomda-vállalatának az 1907. évi harmadik zárószámadását és évi jelentésünket tisztelettel a következőkben terjesztjük elő:

Az 1907. év befejezője volt azon három évi átmeneti időszaknak, amelyre a törvényhatósági bizottsági közgyűlés ősi nyomdánkat ideiglenesen külön kezelésbe helyezte azon szándékkal, hogy meggyőződjék arról, hogy vajjon a vállalat saját erejéből fenn tudja-e magát tartani és hogy mint jövedelmező és életképes vállalat továbbra is üzembelen hagyassék.

Az 1905., 1906. és 1907. évi zárószámadások adataiból feltétlenül megállapítható a könyvnyomda-vállalat életképessége és jövedelmezősége. Megállapítható, hogy bár a felügyelő-bizottság a dolog természetéből kifolyólag a fölszerelések értékéből igen nagy összegű, 15.000 K-t tevő leírásokat eszközölt, mégis kerekén 80.000 K-val emelkedett a könyvnyomda-vállalat értéke, amely fényes eredmény kizárólag a vállalat belső erejéből állott elő. — A törvényhatósági bizottsági közgyűlés ezen eredmény alapján az 1907-ik év folyamán alkotott újabb szabályrendelettel Debreczen szab. kir. város könyvnyomda-vállalatát véglegesen külön kezelésbe helyezte, mint Debreczen szab. kir. város önálló iparvállalatát, amely amellet, hogy hivatásának minden tekintetben megfelel, egyuttal olyan jövedelmező vállalat is, amely Debreczen szab. kir. város nyomdai szükségleteit önköltségi árban fedezi. Emellet az új szabályrendelet rendelkezései alapján ezentul a házipénztár szükségleteinek a fedezését is elő fogja segíteni az által, hogy a tiszta jövedelem felerésze a ránk következő 1908. évtől kezdve a házipénztárba lesz beszolgáltatandó.

Az 1907. évben Debreczen szab. kir. város könyvnyomda-vállalata felügyelő-bizottságának szabályrendeletünk 7. §-a értelmében hivatalból és a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által megválasztott tagjai voltak:

Vecsey Imre főjegyző, elnök.

Oláh Károly tanácsnok, alelnök.

Dávidházy Kálmán,

Ifj. Schwarz Vilmos és } választott tagok.

Szávay Gyula

Dr. Dóczy Emil városi alügyész, mint beosztott jogi tanácsadó.

Ember Lajos üzletvezető és

Keresztlessy István h. üzletvezető.

Ember Lajos üzletvezető az 1907. év február 12-én beteg lett s betegsége miatt 1907. jun. 30-án, 20 évi pontos, lelkiismeretes, odaadó és eredményes munkásság után nyugdíjaztatott. Debreczen szab. kir. város könyvnyomda-vállalatának nagyarányu fellendülése, a kor színvonalára felemelése s fentartása körül Ember Lajos üzletvezetőnek igen nagy érdemei vannak s nyugdíjaztatását egy

munkás és kötelességtudó élet alkonyán joggal kérhette.

Az 1907. évi február 12-én a felügyelőbizottság javaslatára a városi Tanács Keresztlessy István helyettes üzletvezetőt bizta meg az üzlet vezetésével s ugyanakkor könyvvezetőül Nagy Sándor városi számtisztet alkalmazta ideiglenesen addig, amíg az új szabályrendelet alapján az üzletvezetői és könyvvezetői állások véglegesen betöltenek.

A felügyelő-bizottság az 1907. évben 16 ülést tartott s azonkívül a felügyelő-bizottság tagjai az ellenőrzés és felügyelet gyakorlása végett soronként megjelentek a nyomda helyiségében s személyesen győződtek meg a vállalat helyes vezetéséről és működéséről. Az 1907. év folyamán Debreczen szab. kir. város könyvnyomda-vállalatának ügymenete, üzletmenete és forgalma zavartalan volt. Az üzleti forgalom annyira emelkedett, hogy a helyiségek bővítése elkerülhetetlenné vált. A forgalom emelkedését, a megrendelő közönség bizalmát, az üzletvezetés helyességét s a vállalat életrevalóságát az alábbi adatok igazolják:

1905-ben 2419 megrendelésre készült 118,399 K 35 f.
1906-ban 2707 megrendelésre készült 138,017 K 34 f.
1907-ben 3147 megrendelésre készült 186,281 K 24 f.

értékű nyomtatvány, tehát ugy a megrendelők száma, mint az elkészített munkák értéke évről-évre megfelelő arányban emelkedik. A könyvnyomda-vállalat fokozatos fejlődése, forgalmának emelkedése mindaddig várható, amíg a vállalat termékeivel kiállítás, olesóság és gyorsaság tekintetben nemcsak a vidéki, hanem a fővárosi nyomdákkal is fel tudja venni a versenyt.

A 186,181 K 24 f üzleti forgalom még nagyobb lenne abban az esetben, ha több megrendelő a nyomtatványok elkészítéséhez szükséges papirozt nem maga adná. A 186,281 K 24 f üzleti forgalomból magánosok részére készült 160,242 K 34 f értékű nyomtatvány. Debreczen szab. kir. város részére pedig 21,656 K 48 f értékű nyomtatvány, amelynek értékét kétszeresen meghaladja az ez évben elért tiszta nyereség. Ezenkívül részben közgyűlési, részben tanácsi határozatok alapján készült 4382 K 42 f értékű ingyenes nyomtatvány.

Az 1907. évi december hó 31-ik napján meg-ejtett leltározásnál a felügyelő-bizottság részéről Dávidházy Kálmán, ifj. Schwarz Vilmos és Szávay Gyula, a városi Tanács, illetve számvevőség részéről Roncsik Lajos főszámvevő vett részt.

Az évi mérleg 45.000 K tiszta nyereséget mutat, amely nyereség az 1906. évi 30,000 K nyereségnél 15,000 koronával több.

A 45.000 K tiszta nyereség felosztására szabályrendeletünk 5., 8., 9. és 18. §-ában foglalt rendelkezései alapján a következő javaslatot tesszük:

1. Jutalékra fordítandó 20% ... .. 9,000 K
2. Kétes követelések tartalék-alapjához csatolandó ... .. 2,000 K
3. Rendkívüli tartalék-alaphoz csatolandó 2,000 K
4. Rendes tartalék-alaphoz csatolandó ... 32,000 K

Összesen: 45,000 K

A kétes követelések tartalékalapja ekként 5000 K-ra, a rendkívüli tartalékalap 4000 K-ra, a szabályrendelet 18. §-ának rendelkezéseibe képest a nyomda fejlesztése céljából létesítendő rendes tartalékalap pedig 80,000 K-ra növekedett.

Tisztelettel kérjük a tekintetes városi Tanácsot, hogy zárószámadásunkat és évi jelentésünket tudomásul venni, helybenhagyni s azt a tekintetes törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé terjeszteni méltóztassék.

Kelt Debreczen szab. kir. város könyvnyomda-vállalata felügyelőbizottságának 1908. évi január hó 8-ik napján tartott üléséből.

Vecsey Imre,
bizottsági elnök.

Oláh Károly,
bizottsági alelnök.

Dr. Dóczy Emil,
ügyész.

Felügyelő-bizottsági tagok:

Szávay Gyula, Ifj. Schwarz Vilmos, Dávidházy Kálmán,
Keresztessy István, Nagy Sándor,
üzlevezető. könyvvezető.

Mérlegszámla. Vagyon. Pénztári készlet 2897 K 57 f; Debreczeni első fakarékpénztárban 17,000 K; letét 200 K; felszerelés 98,000 K; adósok 55,418 K 44 f; árúkészlet 28,052 K 76 f. Összesen: 201,568 K 77 f. — *Teher.* Debreczen szab. kir. város tőke 100,000 K; tartalékalap 48,000 K; rendkívüli tartalékalap 2000 K; kétes adósok tartaléka 3000 K; hitelezők 3568 K 77 f; *nyereség* 45,000 K, összesen 201,568 K 77 f.

A törvényhatóságok és az általános választói jog.

A múlt év végén lezajlott vármegyei törvényhatósági bizottsági tagválasztások sok vármegyében nagy meglepedéseket okoztak a vármegye közönségének.

Az ugynevezett középirtokos- és lateinerosztályból való jelöltek tömegesen buktak ki a bizottságból és helyettük az ugynevezett kisemberek, egyszerű földművesgazdák, az istenadta népből való szántóvető emberek jutottak be a vármegye sorsát intéző törvényhatósági bizottságba.

Ez a jelenség ugylátszik már az általános választójogért való küzdelem első és nem kicsinylendő eredménye.

A választóközönség már ez alkalommal igen nagy érdeklődést tanusított a törvényhatósági bizottsági tagválasztások iránt és sokkal nagyobb mérvben gyakorolta szavazati jogát, mint ezelőtt.

Már most, ha a mai korlátolt választási jog alapján, a régi cenzus alapján is oly nagy változásokat idézett elő ez a választás a törvényhatóságokban, mennyivel nagyobb változások lesznek az új választási törvény következtében, mely a nép legszélesebb, legalsóbb rétegeit is belevonja a politikai jogok gyakorlatába.

Ugyanis a törvényhatósági bizottsági tagok választásában az 1886. évi XXI-ik törvénycikk 23-ik §-a f) pontja értelmében ugyanazok vesznek részt, ugyanazoknak van szavazati joga, akik az országgyűlési képviselői választói jegyzékbe fel vannak véve, kik tehát a képviselőválasztásoknál szavazhatnak.

Már most az új választási törvény következtében nem csupán az az eset állhat elő, hogy a képviselőházba bejut, — mondjuk 30–40 nemzetközi szocialista és ugyanannyi nemzetiségi képviselő, — hanem az új választói törvény következtében beáll az eset is, hogy a nemzetközi szocialisták és a nemzetiségek tért foglalnak a vármegyei törvényhatóságokban, s ott — az ország néhány tucat vármegyében legalább is — domináló szerepet fognak vinni.

Ez pedig, szerintünk, a magyar nemzeti állam javára semmiképen se fog szolgálni.

Ha a szociáldemokraták kifejezetten a magyar nemzeti állam megerősítésének, a magyar faj szellemi, anyagi, kulturális előhaladásának, az ezeresztendő magyar haza nagygyátételének zászlóvivői volnának, ha jelszavuk „a haza minden előtt”, — ha énekük „Isten áld meg a magyart” és „Hazádnak rendületlenül” — volna, ha továbbá a nemzetiségek velünk, magyarokkal vállaltva dolgoznának a közös, az egységes magyar haza javán, amellet azután a tulajdon nyelvüket, kulturájukat is fejlesztenék, — hát akkor nem volna nemzeti veszedelem az ő térfoglalásuk a vármegyei törvényhatóságokban is.

De ha az új választási törvény a haza, a magyar nemzeti állam ellenségeit tömegesen besegeti úgy a törvényhozás házába, mint a vármegyék székházába, akkor beláthatatlan veszedelmek zudulnak a magyarságra s a magyar hazára.

Azért azt az általános választói törvényt úgy kell megcsnálni, hogy választói jogot csak azok nyerjenek, akik jó magyarok, akik a hazának hű gyermekei, akik nemcsak érületben, de nyelvben is magyaroknak vallják magukat.

Azért ily feltétellel a jó magyar munkások százezrei juthatnak és jutnak is politikai jogok élvezetéhez.

Saját sirját ásná meg az az állam, mely nemzeti jellegéről lemondana, mely azt a fundamentumot, amelyen fölépült és történelmi hivatását eddig a sors rettentő csapásai között is betöltötte, — azt a történelmi fundamentumot divatos jelszavak, modern eszmeáramlatok, üres teóriák kedvéért egyszerűen félredobná és rázkódtatásoknak tenné ki a nemzetet, annak jövő sorsát homokra építené.

Legyen az általános választói jog, melynek gyakorlása lehet titkos is, azon föltételekhez kötve, hogy szavazati jogot nyer minden 24 éves, feddhetetlen életű, magyarul írni és beszélni tudó állampolgár.

A választókerületek beosztása, új kikerekítése azután az említettük föltételek figyelembevételével történjék, hogy a törvényhatósági bizottsági és egyuttal országgyűlési képviselőválasztók ezen jogaikat a magyar állameszme, a magyar haza javára gyakorolhassák, hogy tulnyomó többségben legyenek a választók között azok, kiknek szive az ezeréves magyar haza iránt való szeretettől, hűségtől dobog.

Országos érdekek kívánják azt, hogy a vármegyék bizottságaiban az új választási törvény alapján helyt foglaló új bizottsági tagok semmi-

féle nemzetközi, avagy nemzetiségi politikai törekvésekkel szaturálva ne legyenek, hanem a magyar nemzeti politika céljait szolgálják a vármegye zöld asztalánál is.

S talán még nagyobb veszedelem volna az új, ugynevezett népparlamentbe jutó nemzetközi és nemzetiségi képviselők térfoglalásánál az, ha a nemzetközi szocializmus és a nemzetiségi politika a vármegyékben, a vármegyei törvényhatósági bizottságokban jutna domináló pozícióhoz.

Az új választási törvény megalkotóinak jel-szava azért ez a régi törvény, ez az egyetlen, nagy parancsolat legyen:

A haza minden előtt!

Jánossy Gábor.

A szervező bizottságból.

A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság f. hó 17-ikén ülést tartott *Wessprémy Zoltán* főispán elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Magoss György dr. tiszti főügyész, Király Gyula tanácsnok, Roncsik Lajos főszámvevő, Aczél Géza főmérnök, Tüdős Kálmán dr. főorvos, Márton Imre, Szilágyi Imre, Somogyi Pál és Fejér Ferenc dr. bizottsági tagok, továbbá Koncz Ákos tb. tanácsnok, Tóth Emil dr. aljegyző és Komlóssy Pál dr. fogalmazó, a bizottság jegyzője.

A főispán üdvözölvén a bizottságot és a közegészségügy szervezetének tárgyalásához kezdett hozzá. Erre vonatkozólag az albizottság egy egész külön javaslatot terjesztett be. A tiszti főorvos hatáskörének megállapításánál hosszas vitára adott alkalmat az a kérdés, hogy a főorvos szakközege-e a főkapitánynak.

Tüdős Kálmán dr. hivatkozik a törvényre, amely csak annyit ír elő, hogy a főorvos a polgármesternek, a tanácsnak és a közgyűlésnek egészségügyi szakközege. E szakaszban nyíltan ki van mondva, hogy a főorvossal mily fórumok rendelkezhetnek. A főkapitány egészségügyi szakközegei a kerületi- és rendőrorvosok. Az állás súlyát, tekintélyét csökkenti az, ha a főorvost a főkapitány közegévé süllyesztik.

Kovács József polgármester a közegészségügy érdekében valónak tartja, hogy a főkapitány a főorvos egészségügyi szakvéleményét kikérhesse és ha jónak látja, rendelkezéseket adhasson ki számára.

Fejér Ferenc hivatkozik más városok szabályrendeleteire, ahol a főorvos szintén a főkapitány szakközege.

Aczél Géza elegendőnek tartja, hogy a kerületi és rendőrorvosok legyenek alárendelve a főkapitánynak.

Somogyi Pál indítványozza, hogy a szakaszt úgy szövegezzék, hogy a főorvos a polgármestarnak, tanácsnak és a közgyűlésnek szakközege. A bizottság az indítványt elfogadta. Ezután a kerületi és rendőrorvosok teendőit állapították meg.

Ennek végeztével a bizottság a levéltári szervezet tárgyalására tért át. A közlevéltár címet törölték. Ehelyett levéltári hivatal lesz. A közlevéltáros címet is törlik, helyette főlevéltáros lesz. Elettörlik továbbá a levéltári legéd-állást, de helyette levéltárnokot alkalmaznak, akinek diplomával kell birnia.

Ezután a szakbizottságok szervezetét, jogkörét állapította meg a bizottság. Eközben szóba került, hogy a szakbizottságokban az előadó tanácsnokoknak legyen-e szavazati joguk vagy sem. *Vecsey Imre* kívánja, hogy a bizottságokban a referáló tanácsnokoknak is legyen szavazati joguk. *Aczél Géza* ezt feleslegesnek tartja, mivel a tanácsnokoknak a közgyűléseken ugyanis van szavazati joguk. A bizottság a régi állapot fentartása mellett foglal állást.

A bizottságok szervezésénél *Aczél Géza* főmérnök indítványozza, hogy egy közlekedésügyi bizottságot létesítsenek, amelynek feladatává a közlekedés ügyeket tegyék. A bizottság a javaslatot elfogadta. Az albizottság indítványozza, hogy közlekedési bizottságot is létesítsenek. A bizottság a javaslatot elfogadta s megbizta *Tüdős Kálmán* főorvost és *Körner Adolf* tanácsnokot, hogy a közlekedési bizottságra vonatkozó szakaszokat szövegezzék meg.

A bizottsági ülésekről elmaradó bizottsági tagokra nézve a szabályrendelet tervezet kimondja, hogy három ülésről igazolatlanul elmaradó bizottsági tag, ki elmaradását nem igazolja, automaticamente elveszti bizottsági tagságát.

Márton Imre módosító indítványt tesz, hogy három ülésről igazolatlanul elmaradó bizottsági tag bizottsági állását a közgyűlés vonhassa csak vissza. A közgyűlés adja a mandátumot, tehát egyedül a közgyűlés vonhatja azt vissza.

Fejér Ferenc oly módosítást ajánl, hogy ha a bizottságnak s elnökének felhívására sem igazolja elmaradását az elmaradó bizottsági tag, akkor bizottsági tagságát elveszti.

Szilágyi Imre kihagyná az egész szakaszt.

Aczél Géza különbséget óhajt tenni azon bizottsági tagok között, kiket a közgyűlés választ és kiket a főispán nevez ki. Utóbbiak három igazolatlan elmaradás után automaticamente veszítsék el bizottsági tagságukat, míg az előbbieket tagsága felett a közgyűlés határozzon.

A bizottság hosszas vita után úgy határozott, hogy az egész szakaszt kihagyja.

Ezután a bizottság a tárgyalást félbeszakította s folytatását, melyen a fizetésrendezés ügye kerül sorra, a jövő hét hétfőjére tűzte ki.

Hirek.

— Elhunyt bizottsági tag. Egy derék debreczeni polgár haláláról vettük a következő gyászjelentést: „A legmélyebb fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk a felejtetetlen nagypapa, szerető testvér, sógor, após, nagybácsi és áldott emlékü jó rokon néhai polgár *Jámbor István* városi és ev. ref. egyházi bizottsági tagnak folyó hó 16-án reggel 8 órakor, életének 79-ik évében, hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. Kedves halottunk földi részei folyó hó 18-án d. u. 3 órakor fognak a Garai-utca 28-ik számú házunktól a ref. egyház szer-tartása szerint, a Nagytemplomban tartandó gyászszertartás után a hatvan-utcai temetőbe örök nyugalomra helyezettetni. Vég-tisztességtételre rokonainkat, ismerőseinket és a n. é. közön-séget szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1908 márc. 16-án. Bánatos unokája *Szabó István*. Egyetlen testvére *Juli-anna* férjével *Mérföldi Alajossal* és gyermekei: *Gyula* nejjével *Mikes Erzsébet*tel, *Irma* férjével *Machala Lajossal* és gyermekei: *Irén*, *Irma* és *Károly*. Veje *Szabó Lajos*. Közeli rokona polgár *Kiss József* nejjével *Végh Zsuzsánnával* és gyermekei. Unokatestvére özv. *Varga Istvánné Jámbor Sára* és gyermekei. Számos közeli és távoli rokonok nevében is. Áldás és béke lengjen drága hamvai felett!”

tervezetével együtt az alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Az ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy a „Részletes feltételek“-ben, az „Általános-szerződési feltételek“-ben, nemkülönbén a szerződés tervezetben foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Az ezen hirdetményben kitett feltételektől eltérő, valamint azon szállítók ajánlatai, kiket a kormány vagy az illető miniszter a közszállítások elnyerésétől közérdek szempontjából kivonandóknak nyilvánított, vagy oly szállítók ajánlatai, kik a legközelebbi elmúlt 3 év alatt teljesített szállítások alkalmával megbízhatatlannak mutatkoztak, továbbá az elkésletten beérkezett vagy távirati uton tett ajánlatok, vagy oly ajánlatok, melyekhez a letett bánatpénzről szóló nyugta csatolva nem lett, figyelembe nem vétetnek.

Debreczen, 1908 év március hó 12-én.

M. kir. dohángyári igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Március 15 Debreczenben.

(Március 15. napjának országos nemzeti ünnepé nyilvánítása a törvényhozás által. Debreczen városa már évekkel ezelőtt megtette városi ünnepé. A polgárság, a főiskolai nemes tanuló ifjúság és a dalegyletek, különösen a Petőfi dalkör ünneprendezései s utóbbinak dalestélyei. A fővárosi lapok következetes hallgatása Debreczenről ilyes alkalmakkor. — Helybeli tudósítások.)

Március 15-dikét, a szabadság hajnalhasadásának napját, a magyar nemzet szívében már 60 év óta ünnepnappá emelte. Mikor Bánffy Dezső az április 11-ikét ünnepnappá tette, a magyar nép akkor is március 15-ikét iktatta a maga törvénykönyvébe, melynek lapjai a szívébe, a lelkébe vannak bekötve. Mikor a darabontvilág legjobban ülte orgiáit Debreczenben, akkor is felemelt fővel nyíltan követeltük, hogy március 15 országos törvény által nyilvánítsák a magyar nemzet ünnepéül. Pedig Debreczen már jóval megelőzte az országot és a törvényhozást. Mert itt évekkel ezelőtt már határozatba ment, hogy a Nagytemplom harangjai e két napon, március 15-ikén és október 6-án változtatják ércnyelvöknek zúgását. S mi törvénybeiktatás nélkül is megértjük e két nap jelentőségét.

Ósi szokás, hogy március idusát a reformátusok főiskolájának nemes tanuló ifjúsága, a kebelében fennálló legrégibb egyesület, a magyar irodalmi önképző társulat által rendezett ünnepségekkel üli meg, melynek keretébe az öreg honvédeket, a hazafias polgárságot és a dalegyesületeket is belévonják. — A Petőfi dalkör pedig, mióta csak fennáll, e napon mint par excellence Petőfi-napján külön kis programmal áldoz a halhatatlan költő és szabadsághős emlékének az űs Kollégium lépcsőházában álló szobor előtt a főiskolai ifjúsággal közösen, dicsőítvén dallal és szónoklatokkal Petőfit s a dalkör mindannyiszor koszorút helyez a szobor talapzatára. Most is így történt. Délután 2 órakor a Talpra magyar! riadója után Venetianer Sándor önképzőegyleti elnök méltatta a nap jelentőségét ünnepi beszédjében; Nagy Ferenc szavalt, dr. Varga Lajos elnök pedig lelkes szavakkal tette le a Petőfi dalkör koszorúját. — Még a Máv. gépjavitó munkásai is megkoszorúzták kitűnő szónoklat kíséretében a szobrot s azt követőleg a nappali ünnepségek a főiskola udvarán és a városháza előtt nyertek befejezést.

Este 8 órakor kezdetét vette a „Petőfi dalkör“ jubiláris estélye az Arany-Bika szálloda dísztermében, melynek rendezését a 10 év óta e téren fáradhatatlan elnök — mint aktív elnökösködésének utolsó ténykedését még magának tartotta fenn. A páholyok és a bankettszerűleg terített asztalok, nemkülönbén az emelvény előtti széksorok, sőt a díszterem csarnokai is zsufolásig tömve voltak, amidőn a program a Magyar zenekar nyitányával vette kezdetét. Majd dr. Varga Lajos, a délelőtt megválasztott új elnök tartotta megnyitó beszédét,

utána a dalkör énekelte a jeligét és a Talpra magyar!-t. Ezt Kun Károly hittanhallgató, a főiskolai ifjúság legjobb szónoka követte Petőfi „Bilincs“ című versének és több szép költeményének elszavalásával. A dalkör „Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos“ refrainü megható dala után Zsigmondi Anna, szintársulatunk bájos énekesnője lépett a pódiumra, festői magyar viseletben, — fején ékesen állott a gyöngyös párta. Első dalai Petőfi: „Te vagy, te vagy barna kis leány“ és „A virágnak megtiltani nem lehet“ kezdetűek voltak; a második részt Balázs Kálmán örökszép szerzeménye az Ujvárosi nótá képezte Alföldi Béla átírásában, melynek szövegét Komlóssy Arthur a dalkör örökös tiszteletbeli elnöke jogászkorában írta. A sűrűn felhangzó tapsokra még egy szép dallal pótolta meg előadását a kedves művésznő, kit remek nemzeti szín szalagos viráglanttal tüntettek ki tisztelei. A műsort a dalkör népdalokkal fejezte be. — A program szerint most társas vacsora következett. Az asztalfőn a volt és új elnök ülték nejeikkel, továbbá Kovács József polgármester, Szabó Kálmán és Bakonyi Samu dr. országgyűlési képviselők, Vecsey Imre főjegyző, Végh Gyula főkapitány, Szávay Gyula kamarai főtitkár, a Petőfi-társaság tagja, dr. Kőrösi Kálmán, Koncz Ákos tb. tanácsnok, Jeney Miklós kerületi kapitány, Varju János piarista tanár, dr. Kardos Albert a Csokonai-kör titkára, Bárdos Géza keresk. társ. főtitkár, Herczeg János tanítótestületi elnök, Novák Sándor róm. kath. tanár, dr. Tóth Emil városi jegyző, Borus Béla alelnök, Hamar László, Márton Gyula, Komlóssy Miklós, Gaszner Géza, Szücs Kálmán, Bodnár Géza, Ulrich Jenő, Trux Miklós, Martinek Ferenc, Koncz Dezső, Lévy Gyula, Ottovay Jenő; azután Dóczy Gedeon, Tikos Imre, Horkay Lajos, Tóth András, Csonka Zsigmond és számosan társadalmunk férfiai közül, — kikhez járultak a helybeli aranyifjúság összes tagjai — és a szebbnél-szebb asszonyok és leányok, kiknek névsorát a lapok már többszörösen közölték. — A társasvacsora folyamán avatták fel az ez alkalomra készített Petőfi-serleget. Komlóssy Arthur tiszteletbeli elnök állott fel szólásra. Az ő tiszteletét képezte — s ezt fenntartotta számára a tőle búcsút vevő dalegylet, — hogy elsőnek üritse az ezüst billikomot Petőfi Sándor dicső emlékezetére! Ugy van megírva az alapító oklevélben is, melynek szövege a serleg oldalaira van bevésve, hogy a dalkör elnöke minden március 15-dikén köteles a serleggel kezében a halhatatlan költő emlékezetét felidézni s a serleget az ő dicső emlékezetére kiüríteni! S e feladatnak Komlóssy derakasan megfelelt, tartalmas beszédben méltatván Petőfit és párhuzamot vonva a Csokonai- és Petőfi-kultusz között, mely kettőnek művelése nemcsak nem ellentétes egymással, de még egymást kiegészíti, egymáshoz magasztosítja a szíveket, lelkeket stb. Sűrű éljenek és tapsok között itta ki a szónok a serleg tartalmát, mely tokaji nektár volt. Ezután dr. Varga Lajos a vendégekért, polgármester és képviselőkért, egyesületek kiküldöttéért emelt poharat s éltette a közreműködő Zsigmondi Anna művésznőt és Kún Károlyt az ifju szónokot. Varjú János a két elnököt, Novák Sándor az öreg honvédeket éltette. Jeney Miklós — Komlóssy Arthurt és nejét, mint zászlóanyát, dr. Bakonyi Samu — Thaly Kálmán üdvözlését is tolmácsolván — az új elnök nejét éltette. Marjai Géza az ifjúság nevében a hölgyekért s a két jelen levő művésznő Zsigmondi Anna és László Arankáért üritett pohárt. Frankovszky ügyvédjelölt a Petőfi dalkör működő tagjaira s a karmesterre emelt poharat. Főlovasták Dóczy József dalköltőnek sürgönyét is, ki a dalkört 10 éves jubileuma- és serlegfelavatása alkalmából Nagy-Károlyból üdvözölte. A vacsora befejezése után kezdetét vette a tánc, mely a legnagyobb kedvvel és buzgalommal folyt a Magyariak muzsikája mellett hajnali 5 óráig s nem egy ifjunak, meg egy szép leánynak maradtak e báléj emlékei erősen bevésődve szívében! A jubiláris dalestély úgy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült. Egyik legmaradandóbb becsü emléke azonban mégis csak az a jubiláris emlékkönyvecske marad, melybe Hamar László a Petőfi dalkör színes tollu titkára, a dalegylet 10 éves történetét megírta.

Helybeli lapjaink még csak hoztak tudósításokat március 15-nek városunkban lefolyásáról, de a fővárosi lapok mélyen hallgatnak Debreczenről, mert hiszen rosszat most nem lehet írni!